

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ЕКОНОМСКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

Предмет: Извештај Комисије о оцени докторске дисертације

Одлуком Наставно-научног већа Економског факултета Универзитета у Крагујевцу, број **1330/IX-1**), од **31.05.2022.** године, и Већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу, број **IV-02-396/22**, од **15.06.2022.** године, именовани смо за чланове Комисије за оцену докторске дисертације кандидата **Ненада Михаиловића**, под насловом „**Ревизија пословних трансакција између повезаних правних лица**“, и за њену јавну одбрану.

На основу анализе урађене и предате докторске дисертације, Комисија за писање Извештаја о оцени докторске дисертације и за њену јавну одбрану подноси Наставно-научном већу Економског факултета Универзитета у Крагујевцу следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1.1. Основни биографски подаци

Ненад Михаиловић је рођен 03.02.1984. године у Ваљево. Основну школу „Миша Дудић“ у Ваљево и средњу Економску школу „Ваљево“ завршио је са одличним успехом. Вишу економску школу „Прота Матеја Ненадовић“ у Ваљево, смер Рачуноводство и ревизија, уписао је школске 2002/2003. године, као редовни студент основних студија. Све испите предвиђене наставним планом и програмом положио је са просечном оценом 9,63. Дипломирао је 06.09.2004. године. Економски факултет Универзитета у Крагујевцу, смер Рачуноводство и финансије, уписао је школске 2004/2005. године, као редовни студент основних студија. Све испите предвиђене наставним планом и програмом положио је са просечном оценом 8,62. Дипломирао је 09.07.2007. године, на тему „Оцена бонитета тражиоца кредита на примеру Комерцијалне банке“, са оценом 10. У току студирања, био је стипендиста Министарства просвете Републике Србије. Школске 2008/2009. године уписао је докторске академске студије на Економском факултету Универзитета у Крагујевцу, на студијском програму Економија, на модулу Рачуноводство и пословне финансије. Све испите предвиђене наставним планом и програмом положио је са просечном оценом 9,75.

Од 01.01.2008. године запослен је на Високој пословној школи струковних студија (сада: Академија струковних студија Западна Србија) у Ваљеву. Ангажован је као асистент на предметима Фискални системи, Финансијска контрола и ревизија, Финансијска тржишта, Пословне финансије и Основи рачуноводства на основним студијама као и на предметима Рачуноводство за мала и средња правна лица и Опорезивање у приватном и јавном сектору на мастер струковним студијама. Поред наставно-педагошких активности, ангажован је као консултант у великом броју компанија и институција. Током 2010. године био је ангажован као финансијски директор предузећа Бома електро доо из Ваљева. Од 2010-2012. године био је члан Националне комисије за рачуноводство у Министарству финансија Републике Србије. Почев од 2011. године, ангажован је као стални предавач Института за пословна истраживања МБА из Београда на специјалистичким семинарима из области рачуноводства и опорезивања. Од 2012. године оснивач је и председник Удружења Центар за одржив локални и регионални развој у Мионици. У периоду од 2012-2013. године био је ангажован као финансијски директор предузећа Нориск доо из Ваљева. Од 2014. године ангажован је у великом броју јавних предузећа и установа као службеник за јавне набавке. Почев од 2014. године именован је за сталног судског вештака економско финансијске струке – уже специјалности: порези и рачуноводство. Оснивач је и власник привредног друштва Експерт-НМВ доо из Ваљева од 2015. године, које се бави пружањем консалтинг услуга из области: рачуноводства, финансија, опорезивања, ревизије, финансијског управљања и контроле, процене вредности капитала правних лица, израде бизнис планова, јавних набавки и решавања судских спорова. Руководилац је или учесник у великом броју пројеката у претходном петогодишњем периоду чији су донатори Америчка амбасада, USAID и Шведска развојна агенција из области управљања јавним финансијама. Од 2020. године ангажован је као консултант из области рачуноводства и опорезивања у компанији Аеродором кетеринг доо Београд. У циљу стручног усавршавања, похађао је низ курсева, укључујући следеће: курс за примену трансферних цена у организацији Правног факултета Универзитета у Београду, Службеник за јавне набавке у организацији Института за пословна истраживања МБА, Основни курс о Берзи у организацији Београдске берзе, курс информатике ECDL у организацији ВИПОС-а, Развијање ситуацијских задатака и случајева и Микс оцењивања у организацији Немачког друштва за међународну сарадњу (The Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit – GIZ).

Познаје рад у оквиру Office апликација (Access, Excel, Power Point, Word) и интернет комуникације као и рад у оквиру статистичког софтвера SPSS. Говори и служи се енглеским језиком. Сфере научно-стручног интересовања су му: екстерна ревизија, трансферне цене, финансијско извештавање, корпоративне финансије и систем финансијског управљања и контроле. Аутор је и коаутор више уџбеника и научно-истраживачких радова објављених у домаћим и међународним научним часописима и зборницима конференција.

1.2. Научноистраживачки рад

Кандидат је у свом досадашњем научноистраживачком раду објавио више ауторских и коауторских радова у релевантним научним часописима, зборницима и на домаћим и међународним научним скуповима. Такође, кандидат је коаутор објављених уџбеника, практикума и приручника и учествовао је у реализацији више пројеката финансираних од стране националних и међународних институција. У наставку је дат приказ научноистраживачког рада кандидата.

Саопштење са међународног скупа штампано у целини – МЗЗ

1. Васиљевић, М., **Михаиловић, Н.** (2011), Информациони системи и интерна ревизија, *Међународни научно-стручни симпозијум Infotech Jahorina 2011*, Vol. 10, Ref. E-I-6, pp. 418-422, March 2011, ISBN 978-99938-624-6-8
2. **Михаиловић, Н.**, Васиљевић, М., Кастратовић, М., Марковић, В. (2011), Insurance Companies As Participants In Financial Markets, *International Scientific Conference, Unitech 11*, 18-19. Novembre 2011, Gabrovo pp. III-67-71, ISSN 1313-230X
3. Радовановић, С., **Михаиловић, Н.**, Васиљевић, М., Сандић, А., Радовановић, Ж. (2012), Улога информационих технологија у развоју и примени методе стохастичких симулација код неживотног осигурања, *Међународни научно-стручни симпозијум Infotech Jahorina 2012*, Vol. 11, Ref. E-I-6, pp. 627-630, 21-23. March 2012, Зборник радова-електронско издање, ISBN 978-99938-624-8-2, COBISS.BH-ID 2749464
4. **Михаиловић, Н.**, Васиљевић, М., Радовановић, С., Радовановић, Ж. (2012), Информациони системи и интерна контрола, *Међународни научно-стручни симпозијум Infotech Jahorina 2012*, Vol. 11, Ref. E-I-6, pp. 631-634, 21-23 March 2012, Зборник радова-електронско издање, ISBN 978-99938-624-8-2, COBISS.BH-ID 2749464
5. Радовановић, С., **Михаиловић, Н.**, Васиљевић, М., Радовановић, Ж. (2012), Comparative analysis of methods of calculating the reservation of incurred but not reported damages, *International Scientific Conference Unitech 12*, 16-17. Novembre 2012, Gabrovo pp. III-60-65, ISSN 1313-230X
6. **Михаиловић, Н.**, Васиљевић, М., Радовановић, С., Марковић, В., Радовановић, Ж. (2012), The emission of municipal bonds on financial market, *International Scientific Conference Unitech 12*, 16-17. Novembre 2012, Gabrovo pp. III-66-70, ISSN 1313-230X
7. Радовановић, С., **Михаиловић, Н.**, Васиљевић, М., Радовановић, Ж., Савић-Штрбац, С. (2013), Методолошки оквир стохастичког моделирања процеса ризика осигуравајућих друштава, *Међународни научно-стручни симпозијум*

- Infoteh Jahorina 2013*, Vol. 12, pp. 607-610, 12. March 2013, Зборник радова-електронско издање, ISBN 978-99938-624-8-2, COBISS.BH-ID 3707928
8. **Mihailović, N.**, Ljubisavljević, S., Vasiljević, M., Mijailović, I., Kastratović, R. (2015), Transfer pricing in transactions between related entities, *International Scientific Conference, Unitech 2015*, Gabrovo, Bulgaria, 20-21 Novembre 2015., Gabrovo, pp. IV-136-140, УДК 657.6/.9, ISSN 1313-230X, COBISS.SR-ID 513563996
 9. **Mihailović, N.**, Ljubisavljević, S., Vasiljević, M., Đurđević, G., Radovanović, S. (2015), New financial report forms in the Republic of Serbia (Valid since 2014) - the starting point for transfer pricing reports control, *International Scientific Conference, Unitech 2015*, Gabrovo, Bulgaria, 20-21 Novembre 2015., Gabrovo, pp. IV-141-145, УДК 657.6/.9, ISSN 1313-230X, COBISS.SR-ID 513563996
 10. **Михаиловић, Н.**, Васиљевић, М., Тебић, Б. (2015), Утицај пореских подстицаја на запошљавање у Републици Србији, *Зборник радова са међународне конференције: Менаџмент, предузетништво и инвестиције у функцији привредног раста и запошљавања*, Београд 2015., стр. 58-86, ISBN 978-86-85287-06-0, COBISS.SR-ID 212514828
 11. **Mihailović, N.**, Radovanović, S., Vasiljević, M., Glišović, G., Janjić, V. (2016), Audit Of Transactions Between Related Parties, *International Scientific Conference, Unitech 2016*, Gabrovo, Bulgaria, 18-19. Novembre 2016., Gabrovo, pp. IV-83-86, ISSN 1313-230X
 12. Radovanović, S., **Mihailović, N.**, Vasiljević, M., Dugošija, T., Kastratović, R. (2016), Comparative Analysis Of Calculation Methods For Unearned Premiums, *International Scientific Conference, Unitech 2016*, Gabrovo, Bulgaria, 18-19. Novembre 2016., Gabrovo, pp. IV-77-82, ISSN 1313-230X
 13. **Mihailović, N.** (2016), Transfer pricing in the Republic of Serbia, *Challenges of multidisciplinary research of socio-economic development at the beginning of XXI century: new approaches, perspectives and opportunities*, The 4th International Conference of Socio-economic Researchers ICSR 2016, 27th to 29th May 2016, Zlatibor
 14. Васиљевић М., **Михаиловић Н.**, Кастратовић М., Вуловић М. (2017), Утицај пореских прописа на рачуноводствено обухватање услуге посредовања у продаји туристичких аранжмана, СЕД 2017, *10-та Међународна научна конференција Високе пословно-техничке школе струковних студија Ужиче*, 06-07.10.2017. године, Међавник
 15. **Михаиловић, Н.**, Љубисављевић, С., Васиљевић, М., Кастратовић, Р. (2017), Порески третман предузећа који се баве пружањем туристичке услуге, СЕД 2017, *10-та Међународна научна конференција Високе пословно-техничке школе струковних студија Ужиче*, 06-07.10.2017. године, Међавник

Рад у водећем часопису националног значаја (M51)

1. Јанковић, М., **Михаиловић, Н.** (2009). Ревизија – допринос настанку кризе или пут ка изласку из кризе? *Ревизор*, 46, стр. 49-60. УДК 336.146 657.62/.63, ISSN 1450-7005, COBISS.SR-ID 168129292

Рад у часопису националног значаја (M53)

1. **Михаиловић, Н.**, Васиљевић, М. (2010), Рачуноводствено обухватање финансијског лизинга као извора финансирања туристичког предузећа, *Туристичко пословање* 5/2010., Београд, страна 27-40, УДК 338.486.4657.375:347.453, ISSN 0354-3099, COBISS.SR-ID 176170508
2. **Михаиловић, Н.**, Васиљевић, М. (2010), Рачуноводствено обухватање пул-аранжмана код превоза путника, *Туристичко пословање* 6/2010., Београд, страна 197-208, УДК 338.488.1657.47, ISSN 0354-3099, COBISS.SR-ID 180648716
3. **Михаиловић, Н.**, Васиљевић, М. (2011), Полиса осигурања у туристичким агенцијама и њено рачуноводствено обухватање, *Туристичко пословање* 7/2011., Београд, страна 145-164, УДК 338.486.22:368, ISSN 0354-3099, COBISS.SR-ID 184526348
4. Васиљевић, М., **Михаиловић, Н.**, Радовановић, С., Радовановић, Ж. (2012), The Influence of Complexity of Tourist Services on The Organization of a Tourist Company Accounting Department, *1st Belgrade International Tourism Conference*, March 22-24, 2012. pp. 465-474. ISBN 978-86-82371-35-9
5. Васиљевић, М., **Михаиловић, Н.**, Радовановић, С., Глишовић, Г., Радовановић, Ж. (2015), Порески и рачуноводствени третман јединствене туристичке услуге, *Туристичко пословање* 15/2015, Београд, страна 17-28, УДК 338.486.3:657, ISSN 0354-3099, COBISS.SR-ID 215805964

Саопштење са скупа националног значаја штампано у целини (M63)

1. Janković-Perić, M., **Mihailović, N.** (2021), Uticaj korporativnog upravljanja na kvalitet finansijskog izveštavanja, U: JANJIĆ, Vesna (ur.), et al. Računovodstvena znanja kao činilac ekonomskog i društvenog napretka. Kragujevac: Ekonomski fakultet Univerziteta, 2021. Str. 260-270. ISBN 978-86-6091-118-8. COBISS.SR-ID 40935433

Објављени уџбеници, практикуми и приручници

1. Ђурић, Ж., Радовановић, С., Васиљевић, М., Јанковић, М., **Михаиловић, Н.**, Божанић, Ј. (2013), *Практикум из стручне праксе 1*, Висока пословна школа струковних студија Ваљево. УДК 371.214:[378.6:33(497.11)], ISBN 978-86-81053-98-0, COBISS.SR-ID 203841036
2. Васиљевић, М., Божанић, Ј., **Михаиловић, Н.** (2014), *Практикум из финансијског рачуноводства*, Висока пословна школа струковних студија Ваљево. УДК 336:657(075.8)(076), ISBN 978-86-81053-93-5, COBISS.SR-ID 201420556
3. Љубисављевић, С., Васиљевић, М., **Михаиловић, Н.** (2015), *Увод у међународну рачуноводствену регулативу*, Висока пословна школа струковних студија Ваљево. УДК 006.44:657.2(075.8) 006.44:336.147(075.8), ISBN 978-86-81053-94-2, COBISS.SR-ID 203252492
4. Божанић, Ј., Радовановић, С., Васиљевић, М., Јанковић, М., **Михаиловић, Н.** (2015), *Основи рачуноводства са практикумом*, Висока пословна школа струковних студија Ваљево. УДК 657(075.8)657.4(075.8), ISBN 978-86-89811-01-8, COBISS.SR-ID 213889292
5. Васиљевић, М., **Михаиловић, Н.**, Ђуричић, Б, Вуловић, М. (2018), *Приручник за управљачке рачуновође*, Центар за одржив локални и регионални развој Мионица
6. Васиљевић, М., **Михаиловић, Н.**, Ђуричић, Б, Вуловић, М., Ђебић, Б. (2018), *Практикум из рачуноводства малих и средњих предузећа*, Центар за одржив локални и регионални развој Мионица
7. Васиљевић, М., **Михаиловић, Н.**, Крстић, С. (2019), *Приручник за електронско плаћање преко Управе за трезор применом еСПП*, Центар за одржив локални и регионални развој Мионица

Учешће у пројектима

1. Пројекат “Програмско/конкурсно финансирање месних заједница у јединицама локалне самоуправе”, подржаног од Фондације за отворено друштво Београд, период реализације 2016. година, учесник у пројекту.
2. Пројекат „Транспарентност-кључна одлика добре локалне самоуправе“, који финансира Фондација за отворено друштво, Србија, период реализације 2016-2017., координатор дела активности на пројекту.
3. Пројекат „Трошење локалних буџета“, донатор Влада Сједињених Америчких Држава, период реализације 01.01.-31.12.2017., менаџер пројекта.
4. Пројекат „Увођење и имплементација система финансијског управљања и контроле код корисника јавних средстава у Западној Србији“, донатор Влада Сједињених Америчких Држава, период реализације 23.09.2019.-30.06.2021., менаџер пројекта.

5. Пројекат „Портал за дигитално учење у функцији развоја предузетништва и подстицања запошљавања студената Академије струковних студија Западна Србија – Одсек Ваљево, у епидемиолошким условима (ДИГИТЕДУ)”, донатор Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, период реализације школска 2020/2021 година, члан пројектног тима.
6. Пројекат „Громбран“ (Грађански Реалан Отворен – Максимално Одржив Буџет – Редовно Активно Надгледан) донатор Олоф Палме Центар и Влада Шведске, период реализације фебруар – децембар 2022. године, финансијски директор пројекта.

2. ПРИКАЗ СТРУКТУРЕ И САДРЖАЈ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

2.1. Основни подаци о докторској дисертацији

Докторска дисертација кандидата Ненада Михаиловића, под насловом „**Ревизија пословних трансакција између повезаних правних лица**“, написана је на XIV + 222 стране штампаног текста, формата А4, проредом 1 и величине слова 12. Поред уобичајених елемената, као што су: насловна страна (на српском и енглеском језику, 2 стране), идентификациона страна (1 страна), изјава захвалности (1 страна), апстракт (на српском и енглеском језику, 2 стране), садржај (4 стране), спискови слика, табела и скраћеница (4 стране), увод (5 страна), закључак (6 страна), референце (17 страна), биографија аутора (2 стране) и изјаве аутора прописане актима Универзитета у Крагујевцу (3 стране), докторска дисертација обухвата четири логички повезане целине, и то: Део I – *Утицај ревизије финансијских извештаја на квалитет финансијског извештавања* (54 стране), Део II – *Трансакције повезаних правних лица и правила о трансферним ценама: импликације и ограничења* (49 страна), Део III – *Рачуноводствени и ревизорски аспекти повезаних правних лица* (51 страна) и Део IV – *Емпиријско истраживање заступљености и квалитета ревизије повезаних правних лица у Републици Србији* (38 страна). Дисертација садржи списак релевантних референци са 294 извора, претежно на енглеском језику. Поред наведеног, дисертација садржи 10 слика и 45 табела.

2.2. Предмет, циљеви, хипотезе и методологија истраживања

Предмет истраживања у докторској дисертацији јесу трансакције између повезаних правних лица, односно утицај процеса ревизије и мишљења ревизора на финансијско извештавање повезаних правних лица у Републици Србији. Имајући у виду значајну зависност финансијског и пореског извештавања у вези повезаних правних лица, акценат је у истраживању стављен и на извештавање о трансферним ценама предузећа.

Основни циљ истраживања је да се утврди ниво кредибилности информација из процеса финансијског извештавања и обелодањивања о трансакцијама између повезаних правних лица, степен истинитости и објективности ревизорског извештавања о тим трансакцијама као и њихове импликације на адекватност пореског извештавања у Републици Србији у периоду од 2017. до 2020. године. На основу дефинисаног општег циља истраживања изведени су следећи **специфични циљеви**:

- Испитати и утврдити истинитост и објективност рачуноводственог обухватања и обелодањивања трансакција са повезаним правним лицима у финансијским извештајима предузећа која су предмет анализе;
- Утврдити усклађеност врсте израженог мишљења ревизора у ревизорском извештају са објективношћу финансијског извештавања као и законским и професионалним регулаторним оквиром ревизије у анализираним предузећима, у вези трансакција са повезаним правним лицима;
- Утврдити поштовање регулаторног оквира од стране предузећа у Републици Србији код пореског извештавања, односно код састављања извештаја о трансферним ценама и
- Утврдити могућности за професионално унапређење институционалног и регулаторног оквира ревизије трансакција повезаних правних лица у будућем периоду.

У складу са предметом и циљем истраживања, у дисертацији су тестиране следеће хипотезе:

- **Прва хипотеза (X1):** Постоји статистички значајна веза између исправности рачуноводственог обухватања и обелодањивања трансакција између повезаних правних лица;
- **Друга хипотеза (X2):** Степен обелодањивања трансакција између повезаних правних лица утиче на врсту ревизорског мишљења у вези са тим трансакцијама;
- **Трећа хипотеза (X3):** Истинитост финансијског извештавања утиче на обим и начин прикупљања доказа од стране ревизора о трансакцијама са повезаним правним лицима;
- **Четврта хипотеза (X4):** Веза између величине ревизорског предузећа и форме и садржине извештавања у ревизорским извештајима о повезаним правним лицима је статистички значајна и
- **Пета хипотеза (X5):** Постоји позитивна корелација између финансијског извештавања и обелодањивања и начина извештавања о трансакцијама са повезаним правним лицима у извештајима о трансферним ценама.

Емпиријско истраживање кандидата засновано је на посматрању, проучавању, анализи и доношењу закључака у вези ревизије трансакција између повезаних предузећа као и рачуноводственог и пореског извештавања у вези тих трансакција у Републици Србији. За потребе истраживања коришћена је метода анкетирања, при чему је анкетни упитник осмишљен тако да садржи питања на која се добијају одговори који се могу

упоредити са сличним истраживачким питањима и појавама у међународном окружењу. Испитаници су били руководиоци рачуноводства и финансија у изабраним предузећима која обављају трансакције са повезаним правним лицима, као и њихови ревизори. Паралелно са методом анкетирања, коришћена је и метода индивидуалног интервјуа, путем које је спровођена директна комуникација са испитаницима са циљем добијања сазнања о ставовима рачуновођа и ревизора у вези контролисаних трансакција. Истраживачки подаци односе се на четворогодишњи период и то од 2017. до 2020. године и прикупљени су у периоду од 2018-2021. године. Емпиријско истраживање и тестирање хипотеза спроведено је на узорку од 78 случајно одабраних средњих и великих предузећа са седиштем у Републици Србији која обављају трансакције са повезаним правним лицима у укупној вредности већој од 8.000.000 динара у свакој од анализираних година (па су у складу са пореским законодавством у обавези да састављају пун извештај о трансферним ценама чији крајњи исход може утицати на корекцију опорезиве добити) и 14 друштава за ревизију која су ревидирала финансијске извештаје изабраних предузећа. Након свих прикупљених података, извршена је анализа и избор меродавних података, а затим је применом статистичких метода извршена обрада и поређење резултата са почетка и краја анализираног периода, на основу чега су тестиране хипотезе и донети закључци. У вези са наведеним, у истраживању је коришћена квалитативна и квантитативна **методологија**. За сагледавање условљености врсте ревизорског мишљења истинитошћу и објективношћу финансијског извештавања и обелодањивања трансакција између повезаних правних лица, користила се, пре свега, квалитативна методологија истраживања. За описивање основних елемената проблематике ревизије трансакција између повезаних правних лица и адекватан начин интерпретације и разумевања прикупљених информација користио се метод дескрипције. Ради схватања специфичности ревизорског процеса и финансијског и пореског извештавања о повезаним правним лицима, примењивала се компаративна анализа. За разумевање импликација и ограничења финансијског извештавања, обелодањивања о трансакцијама са повезаним правним лицима и начина на који иста утичу на ревизорско и пореско извештавање, одлуке широке групе заинтересованих страна и долажења до појединачних и генералних закључака користиле су се методе анализе и синтезе. С обзиром на то да се истраживање у Републици Србији базира на подацима из финансијских извештаја, ревизорских извештаја и извештаја о трансферним ценама, како би се на крају извели општи закључци, коришћен је и метод индукције. Поред квалитативне, у анализи је примењена и квантитативна методологија (статистичке методе) на основу које су представљени резултати емпиријског истраживања на одабраном узорку. У том контексту, кандидат је користио дескриптивну статистику, непараметарске технике (*Pirsonov* χ^2 тест независности, *Mann-Whitny U* тест,) и корелациону анализу (Пирсонов коефицијент линеарне корелације). За обраду прикупљених података у истраживању кандидат је користио софтверски пакет SPSS Statistics 17.0 и програма Microsoft Excel.

2.3. Садржај докторске дисертације

У складу са дефинисаним предметом и циљевима истраживања и постављеним истраживачким хипотезама, докторска дисертација је структурирана на начин приказан у наставку.

УВОД

ДЕО I - УТИЦАЈ РЕВИЗИЈЕ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА НА КВАЛИТЕТ ФИНАНСИЈСКОГ ИЗВЕШТАВАЊА

1. КОНЦЕПТУАЛНИ ОКВИР РЕВИЗИЈЕ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА
 - 1.1. Разлози који су условили настанак и развој функције ревизије
 - 1.2. Основни и специфични циљеви ревизије финансијских извештаја
 - 1.3. Специфичности услуга које пружају независни ревизори
 - 1.3.1. Услуге ревизије, уверавања и атестирања
 - 1.3.2. Услуге инкопатибилне ревизији – рачуноводствене, пореске и консалтинг услуге
 - 1.3.3. Услуге сродне ревизији – преглед, уговорени поступци и компилација информација
 - 1.4. Нормативни оквир ревизије у развијеним земљама и Републици Србији
 - 1.5. Значај примене професионалног оквира у процесу ревизије
2. ФИНАНСИЈСКО ИЗВЕШТАВАЊЕ ПРЕДУЗЕЋА КАО НАЈВРЕДНИЈИ ИНФОРМАЦИОНИ ИЗВОР
 - 2.1. Импликације финансијског извештавања на окружење
 - 2.1.1. Регулаторни оквир финансијског извештавања
 - 2.1.2. Утицај потреба корисника и окружења на разлике у финансијском извештавању
 - 2.1.3. Ограничења финансијског извештавања
 - 2.2. Међуусловљеност извештавања ревизора и финансијског извештавања
 - 2.2.1. Оцена истинитости и објективности финансијских извештаја предузећа од стране ревизора
 - 2.2.2. Одговорности учесника у процесу финансијског извештавања и процесу ревизије
 - 2.2.3. Утицај врсте израженог мишљења у ревизорском извештају на унапређење квалитета финансијског извештавања

ДЕО II - ТРАНСАКЦИЈЕ ПОВЕЗАНИХ ПРАВНИХ ЛИЦА И ПРАВИЛА О ТРАНСФЕРНИМ ЦЕНАМА: ИМПЛИКАЦИЈЕ И ОГРАНИЧЕЊА

1. КОНТРОЛНИ И ЗНАЧАЈАН УТИЦАЈ НА ПОСЛОВНЕ ОДЛУКЕ У ТРАНСАКЦИЈАМА ИЗМЕЂУ ПОВЕЗАНИХ ПРАВНИХ ЛИЦА
 - 1.1. Нормативна димензија повезаних правних лица
 - 1.1.1. Међународни оквир за регулисање односа између повезаних правних лица
 - 1.1.2. Национални оквир који се односи на трансакције повезаних правних лица у Републици Србији
 - 1.2. Изазови и ограничења у идентификовању повезаних правних лица
2. ЕФЕКТИ МЕЂУНАРОДНОГ СТАНДАРДА ОПОРЕЗИВАЊА НА ТРАНСАКЦИЈЕ ПОВЕЗАНИХ ПРАВНИХ ЛИЦА
 - 2.1. Упоредивост пословних трансакција између повезаних и неповезаних правних лица
 - 2.2. Методе за тестирање трансферних цена
 - 2.2.1. Традиционалне методе
 - 2.2.2. Методе трансакционе добити
 - 2.2.3. Недостатак информација – кључни ограничавајући фактор коришћења метода
3. ИМПЛИКАЦИЈЕ ПРАВИЛА О ТРАНСФЕРНИМ ЦЕНАМА НА ПОРЕСКО ИЗВЕШТАВАЊЕ
 - 3.1. Компаративни приступ правилима о трансферним ценама у међународном окружењу
 - 3.2. Правила о трансферним ценама у Републици Србији
 - 3.3. Утицај повезаних правних лица на пореско извештавање
 - 3.4. Предности и недостаци постављених правила о трансферним ценама

ДЕО III - РАЧУНОВОДСТВЕНИ И РЕВИЗОРСКИ АСПЕКТИ ПОВЕЗАНИХ ПРАВНИХ ЛИЦА

1. РАЧУНОВОДСТВЕНО ИЗВЕШТАВАЊЕ О ПОВЕЗАНИМ ПРАВНИМ ЛИЦИМА
 - 1.1. Захтеви рачуноводственог извештавања о трансакцијама између повезаних правних лица у међународном окружењу
 - 1.2. Начин рачуноводственог обелодањивања трансакција са повезаним правним лицима

- 1.3. Утицај трансакција између повезаних правних лица на финансијски положај и резултат предузећа
2. РЕВИЗИЈА ПОВЕЗАНИХ ПРАВНИХ ЛИЦА
 - 2.1. Фазе процеса ревизије трансакција између повезаних правних лица
 - 2.1.1. Прихватање предузећа које обавља пословање са повезаним правним лицима од стране ревизора
 - 2.1.2. Предности адекватног планирања ревизије трансакција повезаних правних лица
 - 2.1.3. Утицај система интерних контрола на пословање повезаних правних лица и оцена од стране ревизора
 - 2.1.4. Фокусирање ревизора на ризик од материјално значајних грешака у трансакцијама повезаних правних лица
 - 2.1.5. Дизајнирање процедура као одговор на идентификоване ризике од стране ревизора
 - 2.1.6. Технике које се најчешће користе у ревизији трансакција и салда на рачунима повезаних правних лица
 - 2.2. Неправилности откривене у финансијским извештајима повезаних правних лица
 - 2.3. Ограничења у процесу ревизије трансакција између повезаних правних лица
3. УТИЦАЈ ПРОФЕСИОНАЛНЕ РЕГУЛАТИВЕ НА ИЗВЕШТАВАЊЕ РЕВИЗОРА О ТРАНСАКЦИЈАМА ИЗМЕЂУ ПОВЕЗАНИХ ПРАВНИХ ЛИЦА
 - 3.1. Концепт закључивања налаза и формирања ревизорског мишљења
 - 3.1.1. Немодификовано мишљење ревизора – релевантност за кориснике
 - 3.1.2. Материјалност и докази – кључни фактори за модификацију мишљења независног ревизора
 - 3.2. Импликације трансакција између повезаних правних лица на форму и садржину извештаја ревизора
 - 3.3. Недостаци професионалног регулаторног оквира у ревизији пословних трансакција између повезаних правних лица

ДЕО IV - ЕМПИРИЈСКО ИСТРАЖИВАЊЕ ЗАСТУПЉЕНОСТИ И КВАЛИТЕТА РЕВИЗИЈЕ ПОВЕЗАНИХ ПРАВНИХ ЛИЦА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

1. НОРМАТИВНИ ОКВИР РЕВИЗИЈЕ ПОСЛОВНИХ ТРАНСАКЦИЈА ПОВЕЗАНИХ ПРАВНИХ ЛИЦА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ
2. ПРЕГЛЕД СТАЊА У ПОДРУЧЈУ ИСТРАЖИВАЊА
3. КОНЦЕПТУАЛНИ ОКВИР ИСТРАЖИВАЊА

- 3.1. Значај и циљеви истраживања
- 3.2. Истраживачки модел и дефинисање хипотеза
- 3.3. Карактеристике и структура узорка
- 3.4. Методологија истраживања
4. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА
 - 4.1. Дескриптивна статистичка анализа
 - 4.2. Непараметарска анализа
 - 4.3. Закључна разматрања у спроведеном истраживању
 - 4.3.1. Повезаност рачуноводственог обухватања и врсте ревизорског мишљења о трансакцијама између повезаних правних лица
 - 4.3.2. Утицај величине предузећа и истинитости финансијског извештавања на обим прикупљања доказа и извештавање ревизора о трансакцијама са повезаним правним лицима
 - 4.3.3. Импликације рачуноводственог и пореског обелодањивања на пореско извештавање о трансакцијама са повезаним правним лицима
5. ОГРАНИЧЕЊА СПРОВЕДЕНОГ ИСТРАЖИВАЊА, ИЗАЗОВИ И ПЕРСПЕКТИВЕ БУДУЋИХ ИСТРАЖИВАЊА

ЗАКЉУЧАК

ЛИТЕРАТУРА

Први део дисертације, под насловом *Утицај ревизије финансијских извештаја на квалитет финансијског извештавања* (од стране 6 до стране 59) усмерен је на објашњење разлога настанка и еволуције функције ревизије и њених специфичности као и доприноса који су законодавне и професионалне институције имале у развоју и примени оквира ревизије у међународном окружењу и у Републици Србији. Због важности квалитетног финансијског извештавања за процес ревизије, значајно место, у оквиру првог дела, заузима утицај финансијског извештавања на креаторе економске политике и кориснике информација из финансијских извештаја, као и ограничења финансијског извештавања на доносиоце одлука. Посебну пажњу, на крају првог дела докторске дисертације кандидат посвећује повезаности и међусобном утицају ревизије и финансијског извештавања, као кључним факторима, од чијег квалитета зависи стабилност предузећа, тржишта капитала и, шире посматрано, националног и међународног финансијског система.

У **другом делу** дисертације, који носи наслов *Трансакције повезаних правних лица и правила о трансферним ценама: импликације и ограничења* (од стране 60 до стране 108), пажња је посвећена објашњењу међународног и националног оквира који се примењују у регулисању трансакција између повезаних правних лица, као и ограничењима у начину утврђивања постојања повезаних правних лица и њихових међусобних трансакција. Значајно место у другом делу односи се на импликације

контролног и значајног утицаја на пословне одлуке повезаних правних лица. Поред претходно наведеног, пажња је посвећена и утицају међународно признатог стандарда опорезивања између повезаних правних лица („ван дохвата руке“), на упоредивост пословних односа између повезаних и независних правних лица као и на избор методе за тестирање трансферних цена. Имајући у виду утицај трансферних цена на пореско извештавање, кандидат, на самом крају другог дела дисертације, акценат ставља на компарацију међународних и националних правила о трансферним ценама као и њиховим предностима и недостацима у процесу извештавања за пореске органе.

Трећи део, који носи наслов *Рачуноводствени и ревизорски аспекти повезаних правних лица* (од стране 109 до стране 159), посвећен је рачуноводственом извештавању, начину обелодањивања трансакција са повезаним правним лицима према професионалном регулаторном оквиру и утицају таквих трансакција на финансијски положај и резултат пословања предузећа. Због чињенице да ревизор, приликом тестирања трансакција између повезаних правних лица, нарочито, обраћа пажњу на неубичајене трансакције у којима се разликују суштина и форма, трансакције које немају логичан разлог за настанак, трансакције које се обављају по неубичајеним условима, трансакције у којима настаје промет робе, услуга и капитала, али без накнаде, централни део рада је посвећен специфичностима и фазама процеса ревизије, односно корацима које ревизори треба да предузму, како би на адекватан начин утврдили постојање повезаних правних лица, али и тестирали трансакције између њих и трансферне цене. Поред тога, кандидат је акценат у овом делу дисертације ставио и на најчешће неправилности, откривене у финансијским извештајима повезаних правних лица, које су довеле до „лажног“ финансијског извештавања, као и на ограничења у процесу ревизије повезаних правних лица. Такође, значајну пажњу кандидат је усмерио на утицај трансакција повезаних правних лица на форму и садржину извештаја ревизора, концепт ревизорског мишљења као и ограничења професионалног оквира ревизије трансакција између повезаних предузећа.

У **четвртном делу** докторске дисертације, који носи наслов *Емпијско истраживање заступљености и квалитета ревизије повезаних правних лица у Републици Србији* (од стране 160 до стране 197), приказан је оквир ревизије пословних трансакција повезаних правних лица у Републици Србији као и преглед стања у подручју истраживања у САД, другим развијеним земљама и државама Азије. Затим је представљен концептуални оквир и циљеви истраживања, истраживачки модел, карактеристике и структура узорка, постављене хипотезе које су усмерене на проверу исправности рачуноводственог обухватања, изражавања ревизорског мишљења и пореског извештавања о трансакцијама које настају између повезаних правних лица, као и методологија истраживања. Централни део је посвећен приказу добијених резултата коришћењем дескриптивне статистичке анализе и непараметарске анализе на основу чега су извођени закључци о повезаности рачуноводственог обухватања трансакција између повезаних предузећа и врсти формираног ревизорског мишљења, утицају истинитости финансијског извештавања и величине ревизорског предузећа на ревизорске процедуре и извештавање о трансакцијама између повезаних правних лица и импликацијама обелодањивања о повезаним правним лицима на пореско извештавање. На самом крају докторске дисертације кандидат је приказао ограничења спроведеног истраживања као и

изазове и перспективе ревизије пословних трансакција између повезаних правних лица у будућим истраживањима.

3. ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

3.1. Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у научној области

Проблематика која се односи на ревизију трансакција повезаних правних лица, њених предности и недостатака, предмет је интересовања академске јавности, нарочито у последње две деценије, након великих корпоративних скандала (2001. године), тако да у свету постоје бројни теоријски радови и емпиријске студије из наведене области. У овим истраживањима акценат је стављен на ризике ревизије у трансакцијама повезаних правних лица, везу која постоји између ревизије финансијских извештаја и квалитета финансијског извештавања о трансакцијама између повезаних правних лица, као и на утицај регулаторног оквира на финансијско и ревизорско извештавање о трансакцијама са повезаним правним лицима. Такође, у фокусу досадашњих истраживања о повезаним правним лицима, предмет разматрања били су релевантни проблеми усмерени на разматрање утицаја мониторинга екстерних ревизора на трансакције између повезаних правних лица, утицаја повезаних правних лица на ревизорски ризик и мишљење ревизора, манипулације у рачуноводству, квалитет финансијског извештавања, корпоративне скандале, максимизирање профита и минимизирање пореза на добит зависних предузећа. Спроведена истраживања из ове области имала су сегментни приступ у анализи проблема, без свеобухватног разматрања финансијског извештавања повезаних правних лица, тока процеса ревизије и формирања мишљења ревизора и пореског извештавања о трансакцијама између зависних предузећа. Систематичан и целовит приступ примењен у дисертацији, који се огледа у свеобухватном разматрању међусобног утицаја финансијског, ревизорског и пореског извештавања, даје дисертацији велики научни значај и научну вредност.

Област ревизије трансакција повезаних правних лица, а посебно утицај ревизорског извештаја на истинитост и објективност финансијског извештавања и доношење одлука заинтересованих страна, превасходно потенцијалних инвеститора и креатора економске политике, у научно истраживачким круговима је недовољно проучавана и истраживана, због чега је кандидат Ненад Михаиловић у докторској дисертацији спроводио анализу наведених проблема и њихових специфичности у економским условима Републике Србије, али и поредио са праксом у развијеним земљама и земљама у развоју, што представља кључни научни допринос дисертације.

Посматрајући актуелно стање у подручју истраживања докторске дисертације може се закључити да је досадашњи временски опсег интересовања за повезаност финансијског извештавања повезаних правних лица у Републици Србији и изражавања мишљења ревизора релативно кратак и траје свега неколико деценија уназад. Стога,

неспоран је значај докторске дисертације кандидата Ненада Михаиловића јер је реч о изразито актуелној научној, али и стручној проблематици. Наиме, дисертација је управо посвећена свеобухватном сагледавању комплексних релација које постоје између рачуноводственог обухватања и ревизорског извештавања о повезаним правним лицима.

Бројне теоријске расправе, студије и емпиријска истраживања о међузависности ревизорског, финансијског и пореског извештавања указују на несумњив значај ове проблематике у савременој теорији и пракси рачуноводства и ревизије. Такође, непостојање јединственог става о утицају ревизије трансакција између повезаних правних лица на инвеститоре, али и друге доносиоце одлука, ову проблематику чини још актуелнијом. Отуда, значај истраживања у докторској дисертацији се огледа у синтетизовању резултата досадашњих истраживања и, на основу тога, бољег разумевања утицаја процеса ревизије на фер финансијско и пореско извештавање и обелодањивање трансакција повезаних правних лица. Резултати истраживања представљају значајан допринос литератури и пракси рачуноводства, ревизије и пореза јер указују друштвима за ревизију на сложеност трансакција између повезаних правних лица, могу умањити вероватноћу изражавања неадекватног мишљења ревизора и условити квалитетно рачуноводствено, ревизорско и пореско извештавање. Такође, спроведено истраживање и добијени резултати могу бити практично искоришћени за редизајнирање постојећих и дефинисање нових рачуноводствених, ревизорских и пореских стратегија како са становишта предузећа, тако и са становишта пореских органа власти, што је још један веома важан допринос дисертације. Поред тога, коришћењем обимне и релевантне литературе, кандидат је извршио систематизацију и евалуацију постојећих знања у вези са предметом дисертације, чиме је допринео унапређењу теоријског разумевања ревизије трансакција повезаних правних лица и поставио „темељ“ за будућа истраживања у овој области.

3.2. Оцена да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата у одговарајућој научној области

Комисија оцењује да су предмет и циљеви истраживања у докторској дисертацији адекватно дефинисани, да су истраживачке хипотезе прецизно формулисани, научно засноване, утемељене у резултатима ранијих истраживања и тестиране применом одговарајуће методологије, на основу чега су исправно протумачени добијени резултати и изведени одговарајући закључци и препоруке. Кандидат Ненад Михаиловић је за потребе истраживања посматраног проблема и извођења валидних и објективних закључака користио обимну, релевантну и актуелну литературу, усклађену са предметом и циљевима истраживања. У свом научноистраживачком раду, кандидат испољава добру способност закључивања, при чему користи јасан стил изражавања, прецизну и стручну терминологију, што указује на разумевање проучаване проблемске области. Спроведено емпиријско истраживање у докторској дисертацији представља резултат самосталних истраживачких напора кандидата, који је на адекватан начин одабрао узорак, прибавио и

користио релевантне податке, обрадио исте применом одговарајуће методологије и извео јасне закључке. Извештај о провери оригиналности докторске дисертације односно докторског уметничког пројекта, настао као резултат примене софтвера за детекцију плагијаризма чију лиценцу поседује Универзитет у Крагујевцу, и Оцена ментора о извештају о провери оригиналности докторске дисертације односно докторског уметничког пројекта, као одзивни извештај у односу на претходно спроведени поступак провере на плагијаризам, показују да не постоје делови дисертације који могу указати на плагијаризам у складу са важећим Правилником о поступку провере на плагијаризам на Универзитету у Крагујевцу, чиме је потврђена оригиналност докторске дисертације.

На основу наведеног, Комисија констатује да докторска дисертација под насловом „Ревизија пословних трансакција између повезаних правних лица“ представља резултат оригиналног и самосталног научноистраживачког рада кандидата **Ненад Михаиловића** у оквиру научне области Економија, ужа научна област Рачуноводство, ревизија и пословне финансије.

3.3. Преглед остварених резултата рада кандидата у научној области

Кандидат **Ненад Михаиловић** се у досадашњем научноистраживачком раду бавио проблематиком која је повезана са темом докторске дисертације. На основу публикованих радова кандидата, може се закључити да је његово истраживачко-стручно интересовање фокусирано на рачуноводствено, ревизорско и пореско извештавање. То доказују радови публиковани у часописима и презентовани на научним скуповима, објављени уџбеници и практикуми, реализовани пројекти. Од раније наведених резултата научноистраживачког рада (тачка 1.2. Извештаја), Комисија посебно издваја следеће:

- **Mihailović, N.,** Ljubisavljević, S., Vasiljević, M., Mijailović, I., Kastratović, R. (2015), Transfer pricing in transactions between related entities, *International Scientific Conference, Unitech 2015*, Gabrovo, Bulgaria, 20-21 Novembre 2015., Gabrovo, pp. IV-136-140, УДК 657.6/.9, ISSN 1313-230X, COBISS.SR-ID 513563996 (M33)
- **Mihailović, N.,** Ljubisavljević, S., Vasiljević, M., Đurđević, G., Radovanović. S. (2015), New financial report forms in the Republic of Serbia (Valid since 2014) - the starting point for transfer pricing reports control, *International Scientific Conference, Unitech 2015*, Gabrovo, Bulgaria, 20-21 Novembre 2015., Gabrovo, pp. IV-141-145, УДК 657.6/.9, ISSN 1313-230X, COBISS.SR-ID 513563996 (M33)
- **Mihailović, N.,** Radovanović, S., Vasiljević, M., Glišović, G., Janjić, V. (2016), Audit Of Transactions Between Related Parties, *International Scientific Conference, Unitech 2016*, Gabrovo, Bulgaria, 18-19. Novembre 2016., Gabrovo, pp. IV-83-86, ISSN 1313-230X (M33)

- **Mihailović, N.** (2016), Transfer pricing in the Republic of Serbia, *Challenges of multidisciplinary research of socio-economic development at the beginning of XXI century: new approaches, perspectives and opportunities*, The 4th International Conference of Socio-economic Researchers ICSR 2016, 27th to 29th May 2016, Zlatibor (M33)
- Љубисављевић, С., Васиљевић, М., **Михаиловић, Н.** (2015), *Увод у међународну рачуноводствену регулативу*, Висока пословна школа струковних студија Ваљево. УДК 006.44:657.2(075.8) 006.44:336.147(075.8), ISBN 978-86-81053-94-2, COBISS.SR-ID 203252492
- Васиљевић, М., **Михаиловић, Н.**, Ђуричић, Б, Вуловић, М., Ћебић, Б. (2018), *Практикум из рачуноводства малих и средњих предузећа*, Центар за одржив локални и регионални развој Мионица
- Пројекат „Увођење и имплементација система финансијског управљања и контроле код корисника јавних средстава у Западној Србији“, донатор Влада Сједињених Америчких Држава, период реализације 23.09.2019.-30.06.2021., менаџер пројекта.

3.4. Оцена испуњености обима и квалитета и односу на пријављену тему

Комисија оцењује да докторска дисертација кандидата **Ненада Михаиловића**, под насловом „**Ревизија пословних трансакција између повезаних правних лица**“, у потпуности испуњава све дефинисане захтеве у погледу структуре, садржаја, обима, квалитета и резултата истраживања у односу на пријављену и одобрену тему.

Кандидат је одговорио дефинисаном предмету и постављеним циљевима истраживања избором релевантне литературе и методологије истраживања, карактеристичне за област друштвених наука. Докторска дисертација је структурно и суштински потпуно усклађена са одобреном темом, а анализирани проблеми изложени су у четири логично повезана дела, која чине складну, кохерентну целину са изведеним закључним тврдњама. Тестирањем, анализом и критичким вредновањем постављених истраживачких хипотеза, изведени су релевантни закључци истраживања.

Сходно наведеном, Комисија констатује да обим и квалитет докторске дисертације одговарају пријављеној и одобреној теми, предмету и циљевима истраживања.

3.5. Научни резултати докторске дисертације

Комисија сматра да научни резултати докторске дисертације кандидата **Ненада Михаиловића**, под насловом „Ревизија пословних трансакција између повезаних правних лица“, имају значајан и препознатљив допринос свеобухватном разумевању сложеног проблема утицаја трансакција између повезаних правних лица на извештавање ревизора.

Најзначајнији резултати анализе у докторској дисертацији, који имају релевантан теоријски значај, огледају се у:

- оствареном свеобухватном увиду у међународни и национални оквир за регулисање трансакција између повезаних правних лица;
- унапређењу знања везаног за најважније карактеристике ревизије трансакција повезаних правних лица;
- сагледавању кључних савремених изазова финансијског, ревизорског и пореског извештавања зависних предузећа;
- сагледавању флексибилности међународно прихваћеног стандарда „ван дохвата руке“ у трансакцијама између повезаних предузећа;
- свеобухватном анализирању утицаја трансакција између повезаних правних лица на изражавање ревизорског мишљења;
- критички анализираним регулаторном оквиру извештавања повезаних правних лица у Републици Србији и
- извршеном разматрању могућих будућих праваца унапређења ревизије трансакција између зависних предузећа.

Емпиријско истраживање у докторској дисертацији спроведено коришћењем адекватних статистичких метода, између осталог, открило је да:

- кредибилност информација из процеса финансијског извештавања и обелодањивања, ниво истинитости и објективности извештавања ревизора као и квалитет пореског извештавања о трансакцијама између повезаних правних лица није на високом нивоу у Републици Србији;
- истинитост и објективност рачуноводственог обухватања и обелодањивања контролисаних трансакција у финансијским извештајима предузећа одступа од правила прописаних МРС и МСФИ која су везана за евидентирање и обелодањивање трансакција са повезаним правним лицима;
- врста израженог мишљења ревизора у ревизорском извештају, углавном не зависи од истинитости рачуноводственог обухватања и обелодањивања контролисаних трансакција, законског и професионалног регулаторног оквира ревизије о повезаним правним лицима, јер изражена мишљења углавном не одговарају реалној позицији у којој се предузећа налазе у погледу трансакција са повезаним правним лицима;

- предузећа која евидентирају трансакције са повезаним правним лицима на прописаним контима и која обелодањују трансакције са њима у процесу финансијског извештавања, склонија су да имају истинито пореско извештавање, са становишта израде извештаја о трансферним ценама;
- постоји неопходност квалитативних промена у финансијском и ревизорском извештавању о трансакцијама између зависних предузећа како би се спречили потенцијални корпоративни скандали и
- ревизори треба да идентификују могуће инструменте спречавања манипулативних намера предузећа која обављају контролисана трансакције кроз адекватна обелодањивања у ревизорским извештајима, а са циљем повећања сигурности власника капитала.

3.6. Применљивост резултата у теорији и пракси

Комисија сматра да су научни резултати истраживања кандидата **Ненада Михаиловића** у докторској дисертацији под насловом „Ревизија пословних трансакција између повезаних правних лица“ теоријски релевантни и практично применљиви, с обзиром на то да је разматрано проблемско подручје још увек недовољно истражено. Предузећа, ревизорска друштва и порески органи могу користити резултате емпиријског истраживања као поуздану основу у изградњи сопствених капацитета у овој области. Изузетна важност питања утицаја трансакција повезаних правних лица на финансијско, ревизорско и пореско извештавање, које је управо разматрано у дисертацији, даје дисертацији високу научну и практичну релевантност.

У теоријском смислу, допринос докторске дисертације огледа се у унапређењу и проширивању постојећих и генерисању нових научних сазнања у подручју ревизије трансакција повезаних правних лица. Тиме што систематизује постојећа теоријска знања и резултате ранијих емпиријских истраживања са резултатима самосталног и оригиналног емпиријског истраживања кандидата праћених адекватном интерпретацијом, докторска дисертација унапређује литературу у подручју рачуноводства и ревизије у Републици Србији. Теоријски допринос дисертације огледа се и у томе што она пружа свеобухватан увид у импликације контролисаних трансакција на извештавање рачуновођа и ревизора у Републици Србији, као земљи у развоју. Досадашња истраживања позитивних и негативних ефеката трансакција повезаних правних лица превасходно су се фокусирали на развијене земље, чија се пракса значајно разликује у односу на земље у развоју.

Докторска дисертација има и практичан допринос који се огледа у томе што она доприноси бољем разумевању комплексног проблема утицаја контролисаних трансакција на ревизорско, финансијско и пореско извештавање. Разумевање поменутог проблема веома је значајно због постојања велике могућности за унапређење институционалног и регулаторног оквира рачуноводства, ревизије и опорезивања везане за трансакције које обављају повезана правна лица у будућем периоду. Поред тога, дисертација представља користан извор нових сазнања и разумевања за актуелне и будуће ревизоре, рачуновође и

запослене у пореској администарцији, јер им релевантно разумевање утицаја трансакција између повезаних правних лица може помоћи у развоју стратегија и модела решавања специфичних проблема које контролисане трансакције носе у процесу извештавања. Дисертација је од значаја и за кориснике финансијских и ревизорских извештаја предузећа, превасходно инвеститоре и кредиторе, али и регулаторне органе, јер доприноси да се боље разумеју природа и карактеристике контролисаних трансакција и побољша квалитет одлука које се доносе на основу њих.

3.7. Начин презентовања резултата научној јавности

Докторска дисертација кандидата **Ненада Михаиловића**, под насловом „**Ревизија пословних трансакција између повезаних правних лица**“, захваљујући свеобухватним, значајним и актуелним истраживањима која су у њој спроведена, обезбеђује веома квалитетну основу за припремање актуелних и оригиналних научних и стручних радова подобних за објављивање у референтним научним и стручним часописима националног и међународног значаја и презентовање на научним и стручним скуповима у земљи и иностранству, како би се научна и стручна јавност упознала са кључним резултатима и закључцима тих истраживања. Дисертација пружа добру основу и за будућа истраживања, чије правце је кандидат сасвим исправно наговестио у дисертацији и самим тим будуће научне и стручне радове. Коначно, публикавање монографије из области разматране проблематике у докторској дисертацији, уз надоградњу и проширење теоријских и емпиријских истраживања, сигурно би било корисно за научну и стручну јавност у Републици Србији, али и у другим земљама.

ЗАКЉУЧАК КОМИСИЈЕ

Комисија закључује да је докторска дисертација кандидата **Ненада Михаиловића**, под насловом „**Ревизија пословних трансакција између повезаних правних лица**“, оригинални и самостални научни рад који даје значајан допринос теорији и пракси у области финансијског, ревизорског и пореског извештавања. Комисија констатује и да је докторска дисертација, у погледу релевантних и у Извештају разматраних аспеката, у складу са пријављеном и, од стране Наставно-научног већа Економског факултета Универзитета у Крагујевцу и Већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу, одобреном темом докторске дисертације. Такође, Комисија оцењује да су теоријска и емпиријска истраживања у докторској дисертацији оправдана и научно утемељена.

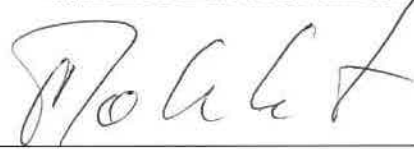
На основу претходно наведеног, Комисија је једногласна у оцени да докторска дисертација кандидата **Ненада Михаиловића**, под насловом „**Ревизија пословних трансакција између повезаних правних лица**“, испуњава све суштинске и формалне услове за јавну одбрану.

ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

На основу претходно изнетих чињеница, запажања, анализе и оцене резултата докторске дисертације, Комисија предлаже Наставно-научном већу Економског факултета Универзитета у Крагујевцу да прихвати Извештај о оцени докторске дисертације кандидата **Ненада Михаиловића**, под насловом „**Ревизија пословних трансакција између повезаних правних лица**“, и одобри њену јавну одбрану.

У Крагујевцу и Нишу, јун 2022. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

др **Биљана Јовковић**, редовни професор
Економског факултета Универзитета у
Крагујевцу, ужа научна област Рачуноводство,
ревизија и пословне финансије

др **Љиљана Бонић**, редовни професор
Економског факултета Универзитета у Нишу, ужа
научна област Рачуноводство, ревизија и
пословне финансије

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ
У КРАГУЈЕВЦУ

ПРЕМТОМ 29. 06. 2022			
Орг. јед.	Број	Прилог	Врста
	1330/IX-12-2		

др **Јасмина Богићевић**, редовни професор
Економског факултета Универзитета у
Крагујевцу, ужа научна област Рачуноводство,
ревизија и пословне финансије

ЗАХТЕВ
ЗА ДАВАЊЕ САГЛАСНОСТИ НА
ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ
УРАЂЕНЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ/ ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА
ВЕЋУ ЕКОНОМСКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

да у складу са чл. _____ Закона о високом образовању и чл. _____ Статута Универзитета да сагласност на Извештај Комисије о оцени урађене докторске дисертације/докторског уметничког пројекта:

Назив : Ревизија пословних трансакција између повезаних правних лица
Научна/уметничка област (текст): Економске науке
Ужа научна/ Ужа уметничка област (текст): Рачуноводство, ревизија и пословне финансије
Ментор/ментор и коментор др Снежана Љубисављевић, редовни професор, Економски факултет
Универзитета у Крагујевцу

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме и име кандидата: Михаиловић Ненад
Назив завршеног факултета: Економски факултет Универзитета у Крагујевцу
Одсек, група, смер: Рачуноводство и финансије
Година дипломирања: 2007. година
Назив студијског програма докторских академских студија: Економија, модул Рачуноводство и пословне финансије
Научна/уметничка област: Економија, ужа област: Рачуноводство, ревизија и пословне финансије
Датум одобравања теме: 09.12.2020. године
Факултет и место: Економски факултет Универзитета у Крагујевцу
Назив и седиште организације у којој је кандидат запослен: Академија струковних студија Западна Србија
Радно место: Асистент

ПОТВРЂУЈЕМО ДА КАНДИДАТ ИСПУЊАВА УСЛОВЕ УТВРЂЕНЕ ЧЛ. _____ ЗАКОНА О
ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ И ЧЛ. _____ СТАТУТА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

У прилогу вам достављамо:

- Извештај комисије о оцени урађене докторске дисертације/докторског уметничког пројекта;
- Одлуку Научно-наставног већа Економског факултета о прихватању извештаја комисије о оцени урађене докторске дисертације/докторског уметничког пројекта;
- Потпуни извештај о провери оригиналности докторске дисертације односно докторског уметничког пројекта и
- Оцену ментора о извештају о провери оригиналности докторске дисертације односно докторског уметничког пројекта

Крагујевац, 30. 06. 2022
(место и датум)

ДЕКАН

**ОЦЕНА МЕНТОРА О ИЗВЕШТАЈУ О ПРОВЕРИ ОРИГИНАЛНОСТИ ДОКТОРСКЕ
ДИСЕРТАЦИЈЕ ОДНОСНО ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА**

НАЗИВ ДИСЕРТАЦИЈЕ	„Ревизија пословних трансакција између повезаних правних лица“		
Кандидат	Ненад Михаиловић		
Ментор	Проф. др Снежана Љубисављевић		
Датум пријема потпуног извештаја о провери оригиналности докторске дисертације, односно докторског уметничког пројекта	05.05.2022.		

Докторска дисертација „Ревизија пословних трансакција између повезаних правних лица“, кандидата Ненада Михаиловића, представља оригиналан научно-истраживачки рад, настао као резултат рада докторанда.

Приликом израде дисертације поштована су академска правила цитирања и навођења извора. Поштована су ауторска права и приликом навођења и коришћења табела и слика, тако што су јасно назначени оригинални извори у којима су садржани. Код индиректног, односно имплицитног цитирања, прецизно су наведени библиографски извори. Прецизно су наведени и извори података коришћених у контексту емпиријског истраживања. Библиографске јединице коришћене приликом израде докторске дисертације су комплетно и тачно наведене.

Извештај о провери докторске дисертације на плагијаризам, настао као резултат примене софтвера за детекцију плагијаризма, чију лиценцу поседује Универзитет у Крагујевцу, указује да је укупно подударање текста дисертације 3%, као и да подударање текста по појединачном извору није веће од 1%, што је у складу је са важећим Правилником о поступку провере на плагијаризам на Универзитету у Крагујевцу. Подударање текста са више од 5 везаних речи односи се на: коришћене изворе, називе институција и докумената (стр. 17), формулације, дефиниције и називе уобичајено коришћене у научној и стручној литератури и регулативи у подручју ревизије, финансијског и пореског извештавања (стр. XI, 7, 12, 17, 20, 28, 35, 52), формулације уобичајено коришћене у контексту структурирања научног рада (стр. 174) и податке на идентификационој страници дисертације (стр. III).

Из претходно наведеног у овој оцени ментора проистиче да извештај о провери оригиналности указује на оригиналност докторске дисертације, тако да се прописани поступак припреме за одбрану може наставити (**позитивна оцена**).

Датум

09.05.2022.

ПОТПИС МЕНТОРА

